

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

จากการที่พื้นที่ด้านตะวันออกของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้มีการทำเหมืองแร่สังกะสี มาตั้งแต่ปี 2524 โดยในพื้นที่ใกล้เคียงมีลำห้วยแม่ตาบซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญต่อพื้นที่ การเกษตรในเขตตำบลแม่ตาบ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไหลผ่าน เพื่อศึกษาผลกระทบของการทำเหมืองแร่ต่อพื้นที่ดังกล่าว ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2547 สถาบันจัดการทรัพยากรน้ำนานาชาติ (International Water Management Institute: IWMI) ร่วมกับกรมวิชาการเกษตรจึงทำการศึกษา ปริมาณสารแคดเมียมในดินและข้าวที่ปลูกในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตาบ จากการศึกษาพบว่า มีสาร แคดเมียมสูงเกินค่ามาตรฐาน¹ ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตาบ 13,237 ไร่ 12 หมู่บ้าน เกษตรกรที่ได้รับ ผลกระทบจากการปนเปื้อนของสารแคดเมียมรวมทั้งสิ้น 862 ราย ส่งผลให้ไม่สามารถทำการ เพาะปลูกพืชที่อยู่ในห่วงโซ่อาหารในพื้นที่ดังกล่าวได้ เกษตรกรในพื้นที่จึงต้องหาอาชีพใหม่ทดแทน (Yuwadee, 2007)

ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดตั้งบริษัทแม่สอด พลังงานสะอาดจำกัด ประกอบกิจการผลิตเอทานอลจากน้ำอ้อยที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ให้การ ส่งเสริมแก่เกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่ประสบปัญหาให้หันมาปลูกอ้อย และรับซื้อผลผลิตอ้อย จากเกษตรกร โดยเริ่มทำการผลิตเอทานอลในเชิงพาณิชย์มาตั้งแต่ปี 2552 มีกำลังการผลิตวันละ 2 แสนลิตร ส่งผลให้มีความต้องการใช้อ้อยเพื่อเป็นวัตถุดิบ 600,000 ตันต่อปี และต้องการพื้นที่ ปลูกประมาณ 60,000 ไร่ ในเบื้องต้น เพื่อสามารถผลิตอ้อยให้สอดคล้องตามกำลังการผลิตเอทานอล ที่ได้คาดการณ์ไว้ จึงมีการส่งเสริมให้ปลูกอ้อย ในจังหวัดตากพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ และอำเภอแม่ระมาด โดยมุ่งขยายพื้นที่เพาะปลูกอ้อยในปี 2554 – 2555 ออกไปอีก 200,000 ไร่

เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการดังกล่าวจะได้รับการส่งเสริมและคำแนะนำจากโรงงาน นอกจากนั้นยังได้รับความช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตในลักษณะการกู้ยืม เช่น บริการรถไถ

¹ ค่ามาตรฐานของสหภาพยุโรปที่กำหนดไว้ ไม่เกิน 3 มิลลิกรัมกิโลกรัมของดิน

ปรับพื้นที่ ปุยและท่อนพันธุ์ ขณะที่เกษตรกรในพื้นที่การปนเปื้อนสารแคดเมียม จะได้รับเงินสนับสนุนเพิ่มเติม จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำนวนไร่ละ 4,220 บาทต่อไร่ ในปีการเพาะปลูก 2549/50 ซึ่งเป็นปีแรกของการส่งเสริมการปลูกฮ้อย มีพื้นที่ปลูกฮ้อยในพื้นที่อำเภอแม่สอด จำนวน 872 ไร่ และเพิ่มเป็น 21,036 ไร่ในปีการเพาะปลูก 2551/52 ส่วนผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของฮ้อยที่ถูกปลูกในพื้นที่ประสบปัญหาการปนเปื้อนแคดเมียม ปีการผลิต 2551/52 มีประมาณ 9 ตันต่อไร่ ซึ่งเป็นปริมาณที่ต่ำกว่าผลผลิตฮ้อยเฉลี่ยของภาคเหนือที่เท่ากับ 12.27 ตัน (สำนักงานคณะกรรมการฮ้อยและน้ำตาล, 2551) นอกจากนี้ฮ้อยยังถือว่าเป็นพืชใหม่ของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าว อีกทั้งเกษตรกรยังไม่มีความรู้ความชำนาญในการผลิต การศึกษาถึงผลผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวมของการผลิตฮ้อยเพื่อใช้ผลิตเอทานอลในพื้นที่ที่มีปัญหา โดยใช้ข้อมูลแบบ panel data เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพเมื่อเวลาผ่านไป เนื่องจากการศึกษาถึงประสิทธิภาพฮ้อยที่ผ่านมาเป็นการใช้ข้อมูลแบบ cross section เป็นส่วนใหญ่ การศึกษานี้จึงเป็นสิ่งที่น่าจะช่วยให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจและสามารถปรับปรุงการจัดการการผลิต เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร อันนำไปสู่การยกระดับผลผลิตของพืชที่ทดแทนอาหารที่เคยปลูกในพื้นที่ที่มีปัญหา และเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่ร่วมโครงการในพื้นที่ที่ไม่มี การปนเปื้อนสารแคดเมียม ในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิต เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนหลังจากจัดสนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมให้ปลูกฮ้อยแทนการปลูกพืชชนิดเดิม

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตพืชทางเลือก (ฮ้อย) ในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนโลหะหนัก (สารแคดเมียม) ในดิน
2. เพื่อประมาณค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคของเกษตรกรที่ปลูกฮ้อย ใน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการผลิต

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการปลูกสามารถใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ปัจจัยการผลิต การจัดการการผลิต รวมไปถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตในพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมให้ปลูกฮ้อย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการผลิตอ้อยเพื่อผลิตเอทานอลใน อ.แม่สอด จ.ตาก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่และได้รับการส่งเสริมให้ปลูกอ้อยเพื่อผลิตพลังงานทดแทน การศึกษานี้ใช้ข้อมูลแบบ panel data ที่ได้จากการเก็บข้อมูลเกษตรกรจำนวน 51 ราย โดยเก็บข้อมูลเป็นเวลา 3 ปีระหว่างปี 2550 - 2552 โดยในปีแรก เกษตรกรไร้ท่อนพันธุ์ในการปลูก ส่วนปีที่สองและสามเป็นการใช้ตออ้อยที่ได้หลังจากเก็บเกี่ยวแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องลงท่อนพันธุ์เพิ่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved